ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΣΤΑΣΗ (ΕΕ) 2017/761 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 26ης Απριλίου 2017

σχετικά με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Σύμφωνα με το άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ένωση έχει σκοπό μεταξύ άλλων να προάγει την ευημερία των λαών της και να εργάζεται για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο. Η Ένωση καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και προωθεί την κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία, την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

(2) Σύμφωνα με το άρθρο 9 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ένωση, κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των δράσεων της, συνεκτιμά τις απαιτήσεις που συνδέονται με την προαγωγή υψηλού επιπέδου απασχόλησης, με τη διασφάλιση της κατάλληλης κοινωνικής προστασίας, με την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού καθώς και με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, κατάρτισης και προστασίας της ανθρώπινης υγείας.

(3) Το άρθρο 151 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη, έχοντας υπόψη τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα όπως αυτά που ορίζονται στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη που υπογράφηκε στο Τορίνο στις 18 Οκτωβρίου 1961, και στον Κοινοτικό Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων του 1989, έχουν ως στόχο την προώθηση της απασχόλησης, τη βελτίωση των διαβίωσης και εργασίας, ώστε να καταστήσουν δυνατή την εναρμόνισή τους με παράλληλη διατήρηση της προόδου, την κατάλληλη κοινωνική προστασία, τον κοινωνικό διάλογο και την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων που θα επιτρέψουν ένα υψηλό και διαρκές επίπεδο απασχόλησης και την καταπολέμηση του αποκλεισμού.

(4) Το άρθρο 152 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει ότι η Ένωση αναγνωρίζει και προάγει τον ρόλο των κοινωνικών εταίρων στο επίπεδό της, λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλομορφία των εθνικών συστημάτων. Διευκολύνει τον μεταξύ τους διάλογο, σεβόμενη την αυτονομία τους.

(5) Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος διακηρύχθηκε για πρώτη φορά στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας στις 7 Δεκεμβρίου 2000, διαφυλάσσει και προάγει μια σειρά από θεμελιώδεις αρχές που είναι αναπόσπαστο στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Οι διατάξεις του εν λόγω Χάρτη απευθύνονται στα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, καθώς και στα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης.

(6) Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιέχει διατάξεις οι οποίες ορίζουν τις αρμοδιότητες της Ένωσης όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων (άρθρα 45-48), το δικαίωμα εγκατάστασης (άρθρα 49-55), την κοινωνική πολιτική (άρθρα 151-161), την προώθηση του διαλόγου μεταξύ των κοινωνικών εταίρων (άρθρο 154), συμπεριλαμβανομένης της σύναψης και της εφαρμογής συμφωνιών στο επίπεδο της Ένωσης (άρθρο 155), την ισότητα της αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία (άρθρο 157), τη συμβολή στην ανάπτυξη παιδείας και επαγγελματικής εκπαίδευσης υψηλού επιπέδου (άρθρα 165 και 166), τη δράση της Ένωσης που συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές και προάγει τη συνεργασία στον τομέα της υγείας (άρθρο 168), την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή (άρθρα 174-178), τη διαμόρφωση, και την εποπτεία της εφαρμογής, των γενικών προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών (άρθρο 121), τη διαμόρφωση, και την εξέταση της εφαρμογής, των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση (άρθρο 148) και, γενικότερα, την προσέγγιση των νομοθεσιών (άρθρα 114-117).

(7) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απεύθυνε έκκληση για έναν ισχυρό ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων ο οποίος θα ενισχύει τα κοινωνικά δικαιώματα, με θετικό αντίκτυπο στις ζωές των ανθρώπων, βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, και θα παρέχει στήριξη στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα του 21ου αιώνα ([1]). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τόνισε ότι η οικονομική και κοινωνική ανασφάλεια πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα και απεύθυνε έκκληση για τη δημιουργία ελπιδοφόρου μέλλοντος για όλους, την παροχή εγγυήσεων για τον τρόπο ζωής μας και την προσφορά καλύτερων ευκαιριών για τους νέους ([2]). Οι ηγέτες των 27 κρατών μελών και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεσμεύτηκαν στο Θεματολόγιο της Ρώμης να εργαστούν για την υλοποίηση μιας κοινωνικής Ευρώπης. Η δέσμευση αυτή βασίζεται στις αρχές της βιώσιμης μεγέθυνσης και της προώθησης της οικονομικής και κοινωνικής προόδου, καθώς και της συνοχής και της σύγκλισης, με παράλληλη προστασία της ακεραιότητας της εσωτερικής αγοράς ([3]). Οι κοινωνικοί εταίροι έχουν δεσμευτεί να συνεχίσουν να συμβάλλουν σε μια Ευρώπη που παράγει οφέλη για τους εργαζομένους και τις επιχειρήσεις της ([4]).

(8) Η ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς κατά τις τελευταίες δεκαετίες συνοδεύτηκε από την ανάπτυξη ενός ισχυρού κοινωνικού κεκτημένου, χάρη στο οποίο έχει επιτευχθεί πρόοδος ως προς την ελεύθερη κυκλοφορία, τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας, την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, την κοινωνική προστασία, και την εκπαίδευση και κατάρτιση. Η καθιέρωση του ευρώ προσέφερε στην Ένωση ένα σταθερό κοινό νόμισμα για 340 εκατομμύρια πολίτες σε δεκαεννέα κράτη μέλη, το οποίο διευκολύνει την καθημερινή τους ζωή και τους προστατεύει από τη χρηματοπιστωτική αστάθεια. Η Ένωση έχει εξάλλου διευρυνθεί σημαντικά, αυξάνοντας έτσι τις οικονομικές ευκαιρίες και προάγοντας την κοινωνική πρόοδο σε όλη την ευρωπαϊκή ήπειρο.

(9) Οι αγορές εργασίας και οι κοινωνίες εξελίσσονται ταχύτατα, με νέες ευκαιρίες και νέες προκλήσεις να προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση, την ψηφιακή επανάσταση, τους μεταβαλλόμενους τρόπους εργασίας και τις κοινωνικές και δημογραφικές εξελίξεις. Προκλήσεις όπως οι έντονες ανισότητες, η μακροχρόνια ανεργία και η ανεργία των νέων ή η αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών απαντώνται συχνά σε όλα τα κράτη μέλη, αν και σε διαφορετικό βαθμό.

(10) Η Ευρώπη επέδειξε αποφασιστικότητα ως προς την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης και, χάρη στη δυναμική της δράση, η οικονομία της Ένωσης είναι πλέον πιο σταθερή, με τα επίπεδα απασχόλησης να είναι υψηλότερα από ποτέ και την ανεργία να μειώνεται σταθερά. Η κρίση, ωστόσο, είχε ευρύτατες κοινωνικές επιπτώσεις —από την ανεργία των νέων και τη μακροχρόνια ανεργία έως τον κίνδυνο της φτώχειας— η αντιμετώπιση των οποίων εξακολουθεί να αποτελεί επείγουσα προτεραιότητα.

(11) Κατά μεγάλο μέρος, οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη ως προς την απασχόληση και τα κοινωνικά ζητήματα είναι αποτέλεσμα της σχετικά χαμηλής ανάπτυξης, η οποία οφείλεται κατά βάση στο αναξιοποίητο δυναμικό σε ό,τι αφορά την απασχόληση και την παραγωγικότητα. Η οικονομική και η κοινωνική πρόοδος είναι αλληλένδετες, και η θέσπιση ενός ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων θα πρέπει να εντάσσεται στο πλαίσιο των ευρύτερων προσπαθειών για την οικοδόμηση ενός πιο βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς, μέσα από την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας και τη διαμόρφωση καλύτερων συνθηκών για επενδύσεις, δημιουργία θέσεων εργασίας και προώθηση της κοινωνικής συνοχής.

(12) Στόχος του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων είναι να χρησιμεύσει ως οδηγός για την επίτευξη ουσιαστικών αποτελεσμάτων ως προς την απασχόληση και τα κοινωνικά ζητήματα κατά την αντιμετώπιση των σημερινών και μελλοντικών προκλήσεων, αποτελεσμάτων που στοχεύουν άμεσα στην εκπλήρωση των βασικών αναγκών των πολιτών και στη διασφάλιση καλύτερης θέσπισης και εφαρμογής των κοινωνικών δικαιωμάτων.

(13) Η μεγαλύτερη προσήλωση στην απασχόληση και στις κοινωνικές επιδόσεις είναι ιδιαίτερα σημαντική για την εμβάθυνση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης και την αύξηση της ανθεκτικότητάς της. Γι' αυτόν τον λόγο, ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων σχεδιάστηκε καταρχήν για τη ζώνη του ευρώ, αλλά μπορεί να εφαρμοστεί σε όλα τα κράτη μέλη που επιθυμούν να αποτελέσουν μέρος του.

(14) Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων διατυπώνει αρχές και δικαιώματα που αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για τη δίκαιη και αποδοτική λειτουργία των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας στην Ευρώπη του 21ου αιώνα. Επιβεβαιώνει εκ νέου κάποια από τα δικαιώματα που περιέχονται ήδη στο κεκτημένο της Ένωσης, και προσθέτει νέες αρχές οι οποίες απαντούν στις προκλήσεις που προκύπτουν από τις κοινωνικές, τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις.

(15) Οι αρχές που κατοχυρώνονται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων αφορούν τους πολίτες της Ένωσης και τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στην ΕΕ. Όταν μια αρχή αναφέρεται σε εργαζομένους, αφορά όλους τους απασχολουμένους, ανεξάρτητα από το καθεστώς, τον τρόπο και τη διάρκεια της απασχόλησής τους.

([1]) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 19ης Ιανουαρίου 2017, σχετικά με έναν ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων [2016/2095 (INI)].
([2]) Δήλωση της Μπρατισλάβας της 16ης Σεπτεμβρίου 2016.
([3]) Διακήρυξη της Ρώμης της 25ης Μαρτίου 2017.
([4]) Κοινή δήλωση των κοινωνικών εταίρων της 24ης Μαρτίου 2017.

(16) Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη ή τους κοινωνικούς τους εταίρους να θεσπίσουν πιο φιλόδοξα κοινωνικά πρότυπα. Ειδικότερα, κανένα σημείο του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως διάταξη που περιορίζει ή θίγει τα δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται στα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής από το δίκαιο της Ένωσης, το διεθνές δίκαιο καθώς και από τις διεθνείς συμβάσεις στις οποίες είναι μέρη η Ένωση ή όλα τα κράτη μέλη, και ιδίως από τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη που υπογράφηκε στο Τορίνο στις 18 Οκτωβρίου 1961 και τις σχετικές συμβάσεις και συστάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

(17) Η υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων αποτελεί κοινή δέσμευση και ευθύνη για την Ένωση, τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους. Οι αρχές και τα δικαιώματα που ορίζονται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων θα πρέπει να εφαρμόζονται τόσο στο επίπεδο της Ένωσης όσο και σ' αυτό των κρατών μελών, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους και σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας.

(18) Στο επίπεδο της Ένωσης, ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων δεν συνεπάγεται επέκταση των εξουσιών της Ένωσης όπως αυτές καθορίζονται στις Συνθήκες. Η εφαρμογή του θα πρέπει να εμπίπτει στα όρια αυτών των εξουσιών.

(19) Στο επίπεδο των κρατών μελών, ο πυλώνας σέβεται τους διαφορετικούς πολιτισμούς και παραδόσεις των λαών της Ευρώπης, καθώς και τις εθνικές ταυτότητες των κρατών μελών και την οργάνωση των δημόσιων αρχών τους σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ειδικότερα, η θέσπιση του πυλώνα δεν θίγει το δικαίωμα των κρατών μελών να καθορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισής τους και δεν θα πρέπει να επηρεάζει τη δημοσιονομική ισορροπία αυτών των συστημάτων.

(20) Ο κοινωνικός διάλογος παίζει κεντρικό ρόλο στην ενίσχυση των κοινωνικών δικαιωμάτων και στην προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς. Καθοριστικός επίσης για την επίτευξη και την εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων θα είναι ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων σε όλα τα επίπεδα, σύμφωνα με την αυτονομία τους και το δικαίωμα συλλογικής δράσης,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

Ισότητα ευκαιριών και πρόσβαση στην αγορά εργασίας

1. **Εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση**

Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση προκειμένου να διατηρήσει και να αποκτήσει δεξιότητες που θα του επιτρέψουν να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνία και να διαχειρίζεται με επιτυχία τις αλλαγές στην αγορά εργασίας.

2. **Ισότητα των φύλων**

α) Η ίση μεταχείριση και οι ίσες ευκαιρίες για γυναίκες και άνδρες πρέπει να διασφαλίζονται και να προωθούνται σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, τους όρους και τις συνθήκες απασχόλησης και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας.

β) Γυναίκες και άνδρες έχουν δικαίωμα σε ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας.

3. **Ισότητα ευκαιριών**

Ανεξαρτήτως φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού, κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ίση μεταχείριση και ίσες ευκαιρίες όσον αφορά την απασχόληση, την κοινωνική προστασία, την εκπαίδευση, και την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες που διατίθενται στο κοινό. Προάγεται η ισότητα ευκαιριών για τις υποεκπροσωπούμενες ομάδες.

4. **Ενεργός υποστήριξη για την εξεύρεση απασχόλησης**

α) Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε έγκαιρη και εξατομικευμένη συνδρομή με στόχο τη βελτίωση των προοπτικών του για απασχόληση ή αυτοαπασχόληση. Αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα στήριξης για την αναζήτηση εργασίας, την κατάρτιση και την επανειδίκευση. Κάθε άνθρωπος δικαιούται να μεταφέρει τα δικαιώματά του όσον αφορά την κοινωνική προστασία και την κατάρτιση σε περίπτωση επαγγελματικής μετάβασης.

β) Οι νέοι έχουν δικαίωμα σε συνεχή εκπαίδευση, μαθητεία, άσκηση ή προσφορά εργασίας καλής ποιότητας εντός 4 μηνών από τη στιγμή που καθίστανται άνεργοι ή εξέρχονται από την εκπαίδευση.

γ) Οι άνεργοι έχουν δικαίωμα σε εξατομικευμένη, αδιάλειπτη και συνεπή στήριξη. Οι μακροχρόνια άνεργοι έχουν δικαίωμα σε αναλυτική ατομική αξιολόγηση το αργότερο στους 18 μήνες ανεργίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

Δίκαιοι όροι εργασίας

5. **Ασφαλής και ευπροσάρμοστη απασχόληση**

α) Ανεξάρτητα από το είδος και τη διάρκεια της σχέσης απασχόλησης, οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα σε δίκαιη και ίση μεταχείριση όσον αφορά τους όρους εργασίας, την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία και την κατάρτιση. Προάγεται η μετάβαση σε μορφές απασχόλησης αορίστου χρόνου.

β) Διασφαλίζεται η αναγκαία ευελιξία για τους εργοδότες ώστε να μπορούν να προσαρμόζονται γρήγορα στις μεταβολές των οικονομικών συγκυριών, σε συμμόρφωση με τη νομοθεσία και τις συλλογικές συμβάσεις.

γ) Προάγονται καινοτόμες μορφές οργάνωσης της εργασίας οι οποίες διασφαλίζουν ποιοτικές συνθήκες εργασίας. Ενθαρρύνονται η επιχειρηματικότητα και η αυτοαπασχόληση. Διευκολύνεται η επαγγελματική κινητικότητα.

δ) Αποτρέπονται οι σχέσεις απασχόλησης που οδηγούν σε επισφαλείς συνθήκες εργασίας, μεταξύ άλλων μέσα από την απαγόρευση της κατάχρησης των άτυπων συμβάσεων. Κάθε δοκιμαστική περίοδος θα πρέπει να έχει εύλογη διάρκεια.

6. **Μισθοί**

α) Οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα σε δίκαιους μισθούς που επιτρέπουν αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης.

β) Διασφαλίζονται επαρκείς ελάχιστοι μισθοί, κατά τρόπο που επιτρέπει την εκπλήρωση των αναγκών του εργαζομένου και της οικογένειάς του με βάση τις εθνικές οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, ενώ παράλληλα διασφαλίζει την πρόσβαση στην απασχόληση και την παροχή κινήτρων για την αναζήτηση εργασίας. Αποτρέπεται η φτώχεια των εργαζομένων.

γ) Ο καθορισμός όλων των μισθών γίνεται με διαφανή και προβλέψιμο τρόπο, σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές και με σεβασμό της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων.

7. **Ενημέρωση για τους όρους απασχόλησης και προστασία σε περίπτωση απολύσεων**

α) Οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα να ενημερώνονται γραπτώς στην αρχή της απασχόλησής τους για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τη σχέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της δοκιμαστικής περιόδου.

β) Πριν από τυχόν απόλυση, οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα να πληροφορούνται τους λόγους αυτής και να τους παρέχεται έγκαιρη προειδοποίηση. Έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε αποτελεσματικό και αμερόληπτο μηχανισμό επίλυσης διαφορών και, σε περίπτωση αδικαιολόγητης απόλυσης, δικαίωμα επανόρθωσης, όπου περιλαμβάνεται η καταβολή εύλογης αποζημίωσης.

8. **Κοινωνικός διάλογος και συμμετοχή των εργαζομένων**

α) Ζητείται η γνώμη των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών στους τομείς της οικονομίας, της απασχόλησης και των κοινωνικών ζητημάτων, σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές. Οι κοινωνικοί εταίροι ενθαρρύνονται να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις επί των ζητημάτων που τους αφορούν, με σεβασμό της αυτονομίας τους και του δικαιώματος συλλογικής δράσης. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, οι συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ των κοινωνικών εταίρων εφαρμόζονται στο επίπεδο της Ένωσης και των κρατών μελών της.

β) Οι εργαζόμενοι ή οι εκπρόσωποί τους έχουν δικαίωμα έγκαιρης ενημέρωσης και διαβούλευσης για ζητήματα που τους αφορούν, και ιδίως σε περιπτώσεις μεταβίβασης, αναδιάρθρωσης και συγχώνευσης επιχειρήσεων, καθώς και σε περίπτωση ομαδικών απολύσεων.

γ) Ενθαρρύνεται η παροχή στήριξης με στόχο την ενίσχυση των δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων ως προς την προαγωγή του κοινωνικού διαλόγου.

9. **Ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής**

Οι γονείς και τα άτομα που έχουν ευθύνες παροχής φροντίδας έχουν δικαίωμα σε κατάλληλο διάστημα άδειας, ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας και πρόσβαση σε υπηρεσίες φροντίδας. Γυναίκες και άνδρες έχουν εξίσου πρόσβαση σε ειδικές άδειες προκειμένου να εκπληρώσουν τις ευθύνες φροντίδας τους και ενθαρρύνονται να προβαίνουν σε ισορροπημένη χρήση τους.

10. **Υγιές, ασφαλές και κατάλληλα προσαρμοσμένο περιβάλλον εργασίας και προστασία δεδομένων**

α) Οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα σε υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας και της ασφάλειάς τους στην εργασία.

β) Οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα σε περιβάλλον εργασίας προσαρμοσμένο στις επαγγελματικές ανάγκες τους, το οποίο τους επιτρέπει να παρατείνουν τη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας.

γ) Οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα σε προστασία των προσωπικών τους δεδομένων στο πλαίσιο της απασχόλησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

Κοινωνική προστασία και ένταξη

11. **Φροντίδα και υποστήριξη των παιδιών**

α) Τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε οικονομικά προσιτή και καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.

β) Τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε προστασία από τη φτώχεια. Τα παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα έχουν δικαίωμα σε ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών.

12. **Κοινωνική προστασία**

Ανεξάρτητα από το είδος και τη διάρκεια της σχέσης απασχόλησης, οι εργαζόμενοι και, υπό συγκρίσιμες συνθήκες, οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν δικαίωμα σε επαρκή κοινωνική προστασία.

13. **Επιδόματα ανεργίας**

Οι άνεργοι έχουν δικαίωμα σε επαρκή στήριξη της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας από τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης με στόχο την (επαν)ένταξή τους στην αγορά εργασίας, καθώς και σε επαρκή επιδόματα ανεργίας με εύλογη διάρκεια, σύμφωνα με τις συνεισφορές τους και τους εθνικούς κανόνες επιλεξιμότητας. Τα εν λόγω επιδόματα δεν συνιστούν αντικίνητρο για τη γρήγορη επιστροφή στην απασχόληση.

14. **Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα**

Κάθε άνθρωπος που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους έχει δικαίωμα σε επαρκείς παροχές ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος οι οποίες διασφαλίζουν αξιοπρεπή διαβίωση σε όλα τα στάδια της ζωής, και αποτελεσματική πρόσβαση στα αναγκαία αγαθά και υπηρεσίες. Για όσους μπορούν να εργαστούν, οι παροχές ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος θα πρέπει να συνδυάζονται με κίνητρα για (επαν)ένταξη στην αγορά εργασίας.

15. **Εισόδημα για ηλικιωμένους και συντάξεις**

α) Οι εργαζόμενοι και οι αυτοαπασχολούμενοι που έχουν συνταξιοδοτηθεί έχουν δικαίωμα σε σύνταξη ανάλογη προς τις συνεισφορές τους, η οποία διασφαλίζει επαρκές εισόδημα. Γυναίκες και άνδρες έχουν ίσες ευκαιρίες για να θεμελιώσουν συνταξιοδοτικά δικαιώματα.

β) Κάθε ηλικιωμένος έχει δικαίωμα σε πόρους που διασφαλίζουν αξιοπρεπή διαβίωση.

16. **Υγειονομική περίθαλψη**

Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα έγκαιρης πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή, καλής ποιότητας προληπτική και θεραπευτική υγειονομική περίθαλψη.

17. **Ένταξη ατόμων με αναπηρία**

Τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα σε εισοδηματική στήριξη που διασφαλίζει αξιοπρεπή διαβίωση, υπηρεσίες που τους επιτρέπουν να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία, και εργασιακό περιβάλλον προσαρμοσμένο στις ανάγκες τους.

18. **Μακροχρόνια φροντίδα**

Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε οικονομικά προσιτές, καλής ποιότητας υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας, και ιδίως υπηρεσίες κατ' οίκον περίθαλψης και υπηρεσίες σε επίπεδο κοινότητας.

19. **Στέγαση και βοήθεια για τους άστεγους**

α) Παρέχεται πρόσβαση σε καλής ποιότητας κοινωνική κατοικία ή στεγαστική βοήθεια σε όσους την έχουν ανάγκη.

β) Τα ευάλωτα άτομα έχουν δικαίωμα σε κατάλληλη βοήθεια και προστασία έναντι της έξωσης.

γ) Παρέχονται κατάλληλα καταλύματα και υπηρεσίες στους άστεγους, προκειμένου να προαχθεί η κοινωνική τους ένταξη.

20. **Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες**

Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες καλής ποιότητας, στις οποίες περιλαμβάνονται η ύδρευση, η αποχέτευση, η ενέργεια, οι μεταφορές, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και οι ψηφιακές επικοινωνίες. Παρέχεται η δυνατότητα υποστήριξης για την πρόσβαση στις εν λόγω υπηρεσίες σε όσους την έχουν ανάγκη.

Βρυξέλλες, 26 Απριλίου 2017.

Για την Επιτροπή
Marianne THYSSEN
Μέλος της Επιτροπής